

Rapport från Prag Quadrinnalen

Prag Quadrinnalen (PQ) är världens största utställning och nätverksplattform för teaterscenografi, kostym, ljus och ljuddesign. I år gick den av stapeln mellan den 7/6 och 18/6. Quadrinnalen är den stora mötesplatsen för scenografer, kostymdesigner, scenkonstnärer och blivande scenografer. Utställningen är uppdelad i en professionell sektion och en elevsektion, där deltagande länder väljer ut vem som skall ställa ut i den professionella delen och skolor skickar sina elever.

59 länder var representerade i den professionella delen och 50 länder i studentutställningen. PQ är en unik plats för scenografer och andra scenkonstnärer att visa upp arbeten från de senaste fyra åren bakåt i tiden men är också en viktig plats för hela det internationella scenkonstfältet att blicka framåt och fråga sig vad teater är idag och vad det kan vara i framtiden. Nästan 11 000 besökare kom till utställningen som i år hade temat RARE som en reflektion på pandemin, om vart vi är på väg. Klimatkrisen och behovet av omställning var ett genomgående tema hos utställarna.

Annika Nieminen Bromberg och Anna Ardellus blev inbjudna att representera Sverige med en monter till PQ 2023 då de fördjupat sig i att arbeta med hur hållbarhet kan komma in i scenkonsten och hos frilansande konstnärer, inte minst i samarbete med Folkteatern i Gävleborg där ett omfattande hållbarhetsarbete börjat. Montern hette Arbor Artis (konstens träd) - Sustainability in real life, och var en interaktiv, konstnärlig undersökning om hållbarhet. Anna och Annika ville med utställningen undersöka hur ett konstnärligt arbete skulle kunna vara en igångsättare för svårare samtal, som hållbarhet. Samtalen utgick från att först starta upp skapan-

det av konstverket/trädet. Besökarna fick börja med att klippa ut personliga löv av silkespapper och skriva dit egna funderingar om hållbarhet. Syftet med det var att öppna de kreativa kanalerna där man får ligga i vision och allt är möjligt. I detta "mind set" ledde Annika och Anna sen in samtalen på hållbarhet, med avsikt att inte problematisera utan fortfarande samtala visionärt. Metoden möjliggjorde att samtal kom att handla om nya oväntade vinklar på hur konstnärer kan arbeta med hållbarhet.

Syftet var att förstå hur konstnärer i andra länder arbetar med hållbarhet och att samtidigt lokalisera behovet av ett internationellt nätverk och hur ett sådant skulle kunna skapas. Anna och Annika ville att ett besök i montern skulle inspirera till diskussioner om nya produktionsvägar och konstnärliga uttryck. De ville också få in tankar om innovation och utveckling och prata om nya material som är mer hållbara att använda i cirkulär scenkonstproduktion.

Den publika interaktionen och intresset var över förväntan berättar Anna. Vi mötte hundratal besökare som uttryckte sina tankar kring hållbarhet och gav oss sina adresser så att vi kan börja bygga upp ett internationellt nätverk. Vi har identifierat konstnärernas behov av att kunna kommunicera mer med varandra internationellt och hittat formen för hur det kan se ut och det är nästa delmål i projektet, som kommer leva vidare. Konstverkets tillblivande under utställningen hade stora performativa kvaliteter, som en ceremoniell tyst minut som kom ur ett behov som besökarna visade och som vi la till efter att ett blad var färdigt och uppmonterat. Trädet förvandlades på så sätt, under utställningens gång till ett önske-träd där behovet av att samlas kring dessa frågor blev tydliga. Många konstnärer uttryckte sin känsla av en-

samhet kring dessa frågor och bekräftade det känslan av hur svårt det är som frilansande att kunna komma in och påverka ett hållbarhetsarbete på en institution.

Vi lade också till naturljud och fåglar som en ljudkuliss vilket gjorde att vår monter upplevdes som en oas där det fanns ett lugn och en möjlighet till samtal.

Genom montern vandrade scenografer från alla världens hörn som stannade till och delade sin syn på hur vi ska arbeta hållbart. Också de från länder där hållbarhet inte finns på kartan än, där andra frågor är essentiella. Som kvinnan från Uganda som fick frågan: Hur arbetar ni med hållbarhet på er teater? Hennes initiala tystnad följdes av en slags utdragen suck och en förklaring av hur deras arbetssituation ser ut idag. Hon hoppades att de kunde unna sig lyxen som hon sa, att arbeta med klimatfrågan snart. En Brasiliansk kvinna höll sig relativt tyst och i observerade vårt arbete en stund sen brast hon ut i gråt över de brasilianska regnskogarna och hur hennes egen regering behandlar urinnevånarna där.

Det var också många scenografielever som strömmade genom Sveriges monter, alla inspirerade och oerhört sugna på att arbeta hållbart i sitt framtida yrkesliv.

Annas reflektion:

Jag känner mig stolt och glad över att få vara med och driva arbetet mot en hållbar scenkonst och att få presentera det arbete vi gör i en internationell kontext.

Som sagt så är vi som enskilda frilansare rätt ensamma ute på institutionerna i Sverige och att det inte finns någon övergripande plan om hur branschen ska arbeta vare sig från regeringshåll eller från de stora scenkonstaktörerna som Scen o Film och Svensk scenkonst gör att vårt arbete

känns ännu angelägnare. Som konstnär är det så oerhört viktigt att få vara del av samtalet. Det är en ynnest att få vara en del av Folkteatern i Gävleborgs arbete med hållbarhetsfrågor. En annan reflektion är att det är så sällsynt att vi som scenografer får arbeta med andra scenografer så som jag och Annika gjort i det här projektet. Också det en sådan lyx. Scenograf och Kostymdesigner är ett yrke där vi verkar ensamma i vår funktion i normala fall. Att få komma ner till Prag och möta tusentals kollegor och att få se deras arbeten är fullkomligt fantastiskt. I år när det var så många som liksom vi ställde ut frågor kring hållbarhet gjorde att det kändes som ett ännu större och viktigare forum. Den tysta minuten som vi höll med besökarna gjorde också vårt verk till något med djupare mening för mig. Alla dessa möten. Tyst vädjan om att hela planeten tillsammans. Fint. Och nu har vi ett jättearbete framför oss med att kontakta alla våra nya kontakter. Det ser jag fram emot.

Annikas reflektion:

Jag instämmer med Annas ord om hur kul det varit att få arbeta tillsammans med en kollega eftersom vi vanligtvis arbetar själva i våra arbetsfunktioner. Vi kompletterar varandra väldigt bra och har med vår långa erfarenhet och insyn i scenkonstbranschen stora möjligheter att vara med och skapa förändring. Hur kan teaterinstitutioner börja arbeta mer hållbart? Hur kommer det att påverka oss som arbetar med scenkonst? Hur kommer publiken att märka det i slutändan?

Vi vill dra in regissörerna i arbetet med hållbarhet och håller på att arbeta fram en Nordisk/Baltisk workshophelg tillsammans med Assitej och Teateralliansen för scenografer och regissörer som skall hållas på teatern i januari 2024. Där fortsätter samtalen och vi kan visa upp det arbete som vi hittills gjort på Folkteatern!

**Anna Ardelius och
Annika Nieminen Bromberg**